

Ani jeden prorok nie je vzácny vo svojej vlasti.

Vzácnejší vo svete ako doma.

Už polstoročie navštevujem chrám Narodenia Panny Márie vo svojom bydlisku Vranove n/T. Chrám je síce zasvätený Panne Márii, ale jeden bočný oltár na ľavej strane pri vstupe do chrámu je zasvätený sv. Jánovi Nepomuckému. Tento určite najznámejší český svätec, patrón Čiech, kňazov a spovedníkov, požíva na Slovensku veľkú úctu. No nielen na Slovensku. Vari ešte väčšej úcte sa svätec teší v Bavorsku. Ostatne, sv. Ján Nepomucký je 2. zemským patrónom Bavorska a spolupatrónom Mníchova a to je v krajine vidieť aj cítiť. Do očí cudzinca často udrú početné sochy tohto svätca-mučeníka na starých mostoch. Nie náhodou. Svätec, presnejšie povedané jeho umučené telo, bolo v roku 1393 zhodené z pražského Karlovho mosta do Vltavy a tak je svätec podľa niektorých prameňov ešte aj patrónom mostov, proti nebezpečeniu vody, lodníkov, pltiarov, mlynárov, patrónom bezpečného putovania a šťastného návratu, proti ohováraniam, za mlčanlivosť, za spovedné tajomstvo, 2. patrónom jezuitského rádu (1730), aj patrónom habsburského domu. Niet vari krajiny, v ktorej by nepoznali jeho meno. V súčasnej dobe pracujem na knihe o jezuitskom štáte v Paraguaji v rokoch 1609 – 1768 a pri štúdiu podkladov pre napísanie knihy som naďabil na zaujímavé skutočnosti. Aj v ďalekej Južnej Amerike bol tento svätec veľmi uctievaný. Dokonca misionári dali jednej z osád, ktoré zakladali v Južnej Amerike, meno **San Juan Nepomuceno** (Svätý Ján Nepomucký). Tomuto svätcovi je zasvätené množstvo kostolov a kaplniek po celom svete. Počet jeho sôch sa len v Európe odhaduje na tridsaťtisíc. Boli o ňom napísané knihy, štúdie, divadelné hry, je častým námetom obrazov, sôch a iných umeleckých diel. Aj keď sa jednotlivé vyobrazenia mučeníka od seba odlišujú, najčastejšie je zobrazovaný ako kňaz so štolou, biretom na hlave, v ruke má palmu, kríž, či knihu. Možno ho vidieť aj s prstom na ústach, jazykom, zámkom, alebo rybou, ako symbolmi mlčanlivosti, ale tiež s perom, odznakom jeho funkcie úradníka v cirkevných službách. Navyše svätý Ján Nepomucký býva ako jediný svätec zobrazovaný aj s hviezdami okolo hlavy, pretože jeho mŕtve telo našli vo Vltave rybári údajne podľa svetielok okolo jeho hlavy. Podobná pocta patrí Matke Božej, Panne Márii, ktorá však má výnimočné postavenie medzi obyčajnými smrteľníkmi. Svätcova socha, postavená na pražskom Karlovom moste v roku 1683, má už toľko napodobenín, že svätec na moste sa stal zrejme najznámejším svätcom vôbec. Podľa všetkého je najviac uctievaným Čechom vo svete, no paradoxne hádam najmenej úcty požíva vo svojej vlasti, aj keď je jedným z patrónov Čiech. Niet vari svätca, ktorý by bol svojimi rodákmi tak spochybňovaný, ako práve sv. Ján Nepomucký. V tlači aj na internete sa objavuje čoraz viac článkov, ktorých autori tvrdia, že sa údajne stal svätcom omylom, ba vyskytli sa aj snahy úplne spochybníť existenciu tohto mučeníka. Je to pre mňa dosť ťažko pochopiteľné, hoci aj tento smutný stav sa do istej miery dá ospravedlniť logickými príčinami a historickými súvislosťami. Okolo osoby sv. Jána Nepomuckého sa skutočne nakopilo v priebehu niekoľkých storočí množstvo nejasností a omylov. Najmenšiu vinu na tom má samotný svätec. Všetky nedorozumenia zapríčila nepozornosť ľudí, ktorí zapisovali jeho životopisné údaje, ako aj niektorí zapálení ctiteľia mučeníka, ktorí – často hnaní nadmernou horlivosťou – skomolili, či zámerne upravili niektoré fakty o sv. Jánovi Nepomuckom. Takto priviedli vodu na mlyn všetkým odporcom svätca, ktorí s nemalou dávkou škodoradosti použili každú nezrovnalosť nato, aby – takisto hnaní nadmernou horlivosťou – spochybnili ešte aj to, čo sa medzičasom podarilo vedecky dokázať a historicky doložiť. A tak sa stal najznámejší český svätec objektom vášní, ktoré veľmi zdeformovali jeho obraz. Keďže som sám ctiteľom tohto svätca, rozhodol som sa očistiť zrna od pliev, vylúčiť z jeho životného príbehu všetky polopravdy a lži a vytvoriť mučeníkov pravdivý portrét vo svetle najnovších poznatkov. Kto teda bol sv. Ján Nepomucký?

Johánek z Pomuku.

Doposiaľ sa historikom nepodarilo vypátrať presný dátum narodenia svätca. Staršie pramene udávajú, že sa narodil okolo roku 1350, novšie udávajú skoršie údaje. Zo starších prameňov čerpal

napríklad jezuita Rajmund Ondruš. (ONDRUŠ, Rajmund S.J. 1991. *Blízki Bohu i l'ud'om*. Bratislava: Tatran, 1991. ISBN 80-222-0277-0, s. 190-200).

Z novších, resp. najnovších prameňov môžem menovať napríklad časopis *Epocha speciál*. (BAUER, Jan. 2007. *Měl Jan Nepomucký zázračný jazyk?*, in: *Epocha speciál, léto-podzim 2007*, s. 51-54).

Posledne menovaný prameň udáva, že sa narodil okolo roku 1345. Iné zdroje udávajú ako približný rok narodenia rok 1340, respektíve obdobie medzi rokmi 1340 a 1350. Môžeme teda konštatovať, že sa narodil približne v polovici 14. storočia.

Údaj o svätcovom rodisku je v podstate spoľahlivo overený. O Jánovi sa s istotou vie, že sa narodil v západočeskom Pomuku, dnešnom Nepomuku. Pomuk bola kedysi trhová obec, patriaca neďalekému cisterciánskemu kláštoru. O matke svätca sa nevie nič určité, ale pravdepodobne pochádzala z Pomuku, podľa niektorých prameňov z tamojšieho rodu Hasilovcov. Jeho otec Velflín bol v Pomuku richtárom v rokoch 1355-1367. Zomrel pravdepodobne v roku 1367. Jánov otec bol podľa všetkého Nemeč. Predpokladá sa, že buď Jánov otec, alebo dedo prišiel do Čiech z Nemecka. Velflín je zdrobnelinou nemeckého mena Wolfgang (Wolfgang – Wolflín – Welflín - Velflín). Ján si teda už z domu priniesol do neskoršieho života znalosť nemčiny. Sám Johánek sa však cítil byť skôr Čechom a hovoril po česky lepšie ako po nemecky. Doposiaľ sa nepodarilo spoľahlivo vysvetliť dve podoby názvu svätcovho rodiska. Kým Ján sa sám podpisoval ako Ján z Pomuku, v súčasnej dobe nesie Jánovo rodisko meno Nepomuk. Podľa jednej verzie vznikol názov Nepomuk skomolením staršieho označenia osady Pomuk (de Pomuk), podľa inej verzie sa obe podoby používali súčasne a podoba Pomuk sa používala pre označenie neďalekého kláštora, kým Nepomuk bol názov osady. Keď bol neskôr kláštor zrušený, ostal už len Nepomuk. Sú aj ďalšie verzie, ale keďže nechcem čitateľa zahltiť množstvom informácií, obmedzím sa len na doposiaľ uvedené hypotézy. Dnešný barokový chrám, zasvätený tomuto svätcovi v Nepomuku, v čase Jánovho života pochopiteľne ešte neexistoval. Bol postavený omnoho neskôr na mieste, kde stál údajne Jánov rodný dom. V čase života budúceho svätca v jeho rodisku tam bol len ranogotický farský kostol sv. Jakuba, v ktorom bol Ján, či Johánek z Pomuku, po svojom narodení s najväčšou pravdepodobnosťou aj pokrstený.

Základné vzdelanie získal pravdepodobne v škole, zriadenej v roku 1344 pri spomínanom farskom kostole sv. Jakuba. Ďalšie štúdiá, ktoré mal údajne absolvovať v Žatci, sa nepodarilo historicky doložiť. Naopak doložené je, že študoval na Vysokom učení v Prahe a patril k najlepším žiakom. Prvé priame údaje o ňom sa zjavujú od roku 1369, keď vyhotovuje a podpisuje úradné listiny ako verejný notár v kancelárii pražského arcibiskupa.

Služobník cirkvi.

Vôbec prvým známym dokumentom zo začiatku jeho notárskej kariéry je potvrdenie pravosti opisu buly pápeža Urbana V., uskutočnené dňa 20. júna 1369. Nepomucký sa tu podpisuje „Jan, syn zemřelého Velflína z Pomuku, klerik pražské diecéze, z císařské moci veřejný notář“.

Notárom bol až do roku 1380. V tom preňho významnom roku 1380 sa stal oltárnikom v katedrále sv. Víta pri kaplnke, zasvätenej svätému Erhardovi a sv. Otílii. Zároveň ho pražský arcibiskup Ján z Jenštejna poveril funkciou svojho sekretára. No v tom istom roku bol navyše vysvätený za kňaza a 5.9.1380 sa stal farárom v pražskom kostole sv. Havla, kde sa okrem iného staral o nemeckých obchodníkov. Ján sa však neprestal vzdelávať. Už v roku 1381 získal titul bakalára práva na pražskej právnickej fakulte. O rok nato zveril správu svätohavelskej fary svojmu zástupcovi, aby v rokoch 1382-1387 pokračoval v štúdiu na padovskej univerzite. Tam sa v roku 1386 stal dokonca rektorom zaalpských študentov. V Padove dosiahol titul doktora cirkevných práv, ktorý mu uznala aj Pražská univerzita. Po návrate do Prahy sa stal v roku 1387 kanonikom kolegiátneho kostola sv. Jiljí a doktorom dekrétov. O dva roky neskôr, v roku 1389, sa stal kanonikom vyšehradskej kapituly.

V tom čase sa zhoršovali vzťahy medzi kráľom Václavom IV. a arcibiskupom Jánom z Jenštejna. Kráľ Václav IV. bol synom veľkého a slávneho českého kráľa Karla IV. Na rozdiel od svojho otca

však bol Václav IV. zhýčkaný slaboch, ktorý rád rozkazoval iným, ale nevedel si dať rady s vlastnými vášňami a neduhmi. Václav IV. sa narodil, keď mal jeho otec 45 rokov. Bol vymodleným dieťaťom a otec doňho vkladal veľké nádeje. Neúmerne ho rozmaznával a odstraňoval mu z cesty akékoľvek prekážky na ceste k moci. Preto bol mladý Václav zvyknutý na to, že sa všetko podriadi jeho predstavám a želaniam. Nebol pripravený na plnenie vládarských povinností a na životné prehry, s ktorými sa nevedel vyrovnávať. Bol arogantný, popudlivý a zúrnil pri najmenšom odpore. Svoje neúspechy rád utápal vo víne a životných radovánkach. Pokiaľ nebol opitý, bol vraj príjemný spoločník, ale chvíle, počas ktorých bol kráľ triezvy, boli čoraz vzácnejšie. Stále viac prepadal alkoholizmu a napokon sa z neho stal nenapraviteľný opilec a darmožrác. Jeho nechúť k plneniu povinností bola taká očividná, že bol dvakrát zajatý a väznený svojou šľachtou a svojím bratom, uhorským kráľom Žigmundom Luxemburským. Vari žiaden iný český kráľ nebol pre krajinu takým sklamaním ako Václav IV. Po slávnom a veľkom Karlovi IV. prišiel na trón jeho nehodný syn, ktorý bol v mnohých ohľadoch pravým opakom otca. Pre uspokojenie svojich chútok a ambícií svojich obľúbencov neváhal kráľ porušovať základné kresťanské zásady a cirkevné predpisy. Keďže arcibiskup Ján z Jenštejna, ktorý postrádal diplomatický takt, nekompromisne vyčítal kráľovi spôsob jeho života, vyvolával uňho výbuchy zlosti, takže vzťahy kráľa a arcibiskupa boli neustále napäté.

V tejto situácii opustili arcibiskupa niektorí blízki spolupracovníci z obavy pred ďalším vývojom udalostí. V septembri roku 1389 odišiel z arcibiskupského úradu generálny vikár Kuneš z Třebovle a arcibiskup na jeho miesto menoval dňa 1.10.1389 Jána z Pomuku. To však nebola posledná zmena v pohnutom živote budúceho svätca. V lete roku 1390 ukončil svoje pôsobenie na svätohavelskej fare a stal sa žateckým arcijáhňom. Do nového úradu nastúpil 26. augusta 1390. Spravoval 5 dekanátov s 225 farami. Zostal však blízky spolupracovníkom arcibiskupa Jána z Jenštejna a tak sa dostal do priameho centra bojov medzi kráľom a nepoddajným arcibiskupom. Napätie medzi kráľom a arcibiskupom dosiahlo nebezpečnú úroveň najprv v roku 1391, kedy došlo k roztržke medzi Jenštejnom a moravským markgrófom Prokopom, bratrancom kráľa Václava IV. Ešte viac sa napätie vystupňovalo, keď sa na stranu markgrófa pridal biskup Ján Soběslav z Litomyšli, ktorý bol takisto bratrancom kráľa. Do sporu sa už totiž priplietol samotný kráľ, ktorý sa svojich bratrancov zastával a snažil sa arcibiskupovi strpčovať život, ako len mohol. Už tak zlá situácia sa ešte zhoršila na jeseň roku 1392, keď arcibiskup exkomunikoval z cirkvi kráľovho obľúbenca, podkomorníka Žigmunda Hulera. Kráľa tento krok rozzúrila a tak hľadal spolu so svojimi vernými duchovnými možnosť, ako pokoriť nepoddajného arcibiskupa. Využíval pritom pápežský rozkol, kedy bolo postavenie hlavy cirkvi citeľne oslabené, aby sa intrigami snažil obmedziť arcibiskupovu moc.

Podľa niektorých prameňov sa dokonca pokúšal dosiahnuť u pápeža Urbana VI. odvolanie Jána z Jenštejna z arcibiskupského úradu. Tento zámer mu však nevyšiel. Napokon sa rozhodol oslabiť moc arcibiskupa rozdelením veľkého pražského arcibiskupstva. Časť pôvodného územia mala naďalej patriť pod Prahu, ale časť územia chcel kráľ odtrhnúť od Prahy a založiť nové biskupstvo na západe Čiech so sídlom v Kladrubách. Kráľ čakal na smrť staručkého kladrubského opáta Racka, aby po jeho smrti premenil bohaté opátstvo na biskupstvo.

Začiatok konca.

Keď však opát Racek začiatkom marca roku 1393 skutočne zomrel, kráľ sa nachádzal na loveckom hrade Žebrák, kde sa oddával poľovačke a iným príjemným radovánkam. Ján z Jenštejna nemeškal a nechal rádových bratov, aby si už 7. marca zvolili nového opáta. Stal sa ním mních Olen a Ján z Pomuku túto voľbu potvrdil (podľa starších prameňov potvrdil voľbu sám arcibiskup Ján z Jenštejna) už 10. marca bez toho, žeby vyčkal na kráľov súhlas. Keď sa kráľ o tom dozvedel, rozčúlil sa do nepričetnosti a odkázal arcibiskupovi do Roudnice, kam sa Ján z Jenštejna z opatrnosti uchýlil: „Ty, arcibiskupe, vrať mi roudnický hrad i jiné mé hrady a klid' se z mé české země. Jestliže se o cokoliv pokusíš proti mně nebo mým lidem, hodlám tě utopit a rozepře odstranit. Přijed' do Prahy!“ (BAUER, Jan. 2007. *Měl Jan Nepomucký zázračný jazyk?*, In: *Epocha*

speciál, léto-podzim 2007, s. 51)

Arcibiskup váhal, ale napokon sa dal prehovoriť na stretnutie s kráľom, ktoré sa uskutočnilo 20. marca 1393 v kláštore rytierov johanitov na Malej strane. Hoci bolo ešte len ráno, kráľ už bol opitý – ako ostatne takmer vždy - a podľa toho sa aj správal. Sotvaže zbadal Jenštejna, začal mu nadávať a prikázal svojim strážam, aby zatkli arcibiskupa, jeho generálnych vikárov Jána z Pomuku a Mikuláša Puchníka, miešeňského prepošta Václava Knoblocha a arcibiskupovho hofmajstra, starého rytiera Něpra z Roupova. Ján z Jenštejna však napokon zatknutý nebol. Podľa niektorých prameňov ho možno ochránili samotní kráľovi dvorania, ktorí sa obávali neblahých dôsledkov zatknutia tak vysokopostaveného cirkevného hodnostára. Neskôr arcibiskup odišiel pod ochranou mocného veľmoža Jindřicha z Rožmberka k pápežovi Bonifácovi IX. do Perugie, aby mu predložil sťažnosť na kráľa. Schizmom oslabený pápež však nemohol proti nehodnému kráľovi účinne zasiahnuť a tak spis založil ad acta. Arcibiskup Jenštejn zomrel v Ríme v roku 1400.

Krížová cesta.

Horšie dopadli onoho nešťastného 20. marca 1393 arcibiskupovi spolupracovníci. Opitý kráľ ich nechal odvieť na Pražský hrad, kde ich vyslychal v kapitulnej sieni. Kráľ tam vypočúval aj dekana kapituly Bohuslava z Krnova, ktorého niekoľkokrát udrel po hlave rukoväťou meča. Neskôr odvedli zakrvaveného dekana do domu pražského kastelána, odkiaľ sa dostal na slobodu. Vtedy sa kráľova zúrivosť obrátila proti štyrom spolupracovníkom arcibiskupa: arcibiskupovmu hofmajstrovi Něprovi, miešeňskému prepoštovi Knoblochovi, a dvom generálnym vikárom – Jánovi z Pomuku a Mikulášovi Puchníkovi. Kráľ ich nechal odvieť na Staromestskú radnicu, aby ich podrobil ďalšiemu výsluchu. Po čase oslobodil hofmajstra Něpra a ostatných 3 nechal odvieť do mučiarnie na Starej rychte (dnes dom s popisným číslom 404 na rohu Můstku a Rytírskej ulice). V poslednej chvíli mučiteľia oslobodili prepošta Knoblocha, hoci už bol natiatnutý na škripec, a sústredili sa len na úbohých generálnych vikárov. Oboch mučiteľia vyzliekli do naha a vyťahovali ich za ruky ku stropu (takzvané štosovanie). Potom ich páľili pochodňami na bokoch a Jánovi navyše podľa niektorých prameňov drtili prsty na rukách a nohách palečnicami. Václav IV., podgurážený alkoholom, sa sám podieľal na mučení. Obzvlášť kruto sa správal voči Jánovi z Pomuku. Schytil fakľu a neuspokojil sa, kým nešťastnému vikárovi neprepálil bok. A v tom vidia niektorí autori predpoklad, že sa kráľ popri pomste pokúšal za každú cenu vypáčiť z nešťastného vikára čosi, čo mu mohla kráľovná zveriť pod pečaťou svedného tajomstva. Veď pre akú inú príčinu by kráľ tak kruto vypočúval nešťastného vikára? Kvôli voľbe kladrubského opáta zrejme nie, pretože táto záležitosť už bola definitívne uzavretá. Chcel snáď kráľ odhaliť sprisahanie voči svojej osobe? Možné to je, ale nie je vylúčené ani svedné tajomstvo ako príčina mučenieckej smrti. V prospech tejto hypotézy totiž hovoria viaceré okolnosti.

Ale aby som ako katolík a ctiteľ svätca nebol obviňovaný zo zaujatosti, zacitujem autora, ktorý sám seba označuje za skeptika. Michal Červenka píše o sebe na počiatku svojej práce o Jánovi Nepomuckom toto: „Sám jsem zastával názor, že Janovo svatořečení je založeno na pozdějších omylech.“ (Michal Červenka, Svatý Jan Nepomucký, legenda a skutečnost, dostupné na internete: http://www.valka.cz/newdesign/v900/clanek_12145.html), kapitola Úvod)

O čosi ďalej však ten istý autor píše: „Ovšem možnost, že by Jan z Pomuku byl opravdu zpovědníkem královny ženy se nemusí zdát zas tak nereálna. Václav IV. měl za svého života dvě ženy. První Janu však postihl tragický osud roku 1386, kdy ji údajně zadával kráľův lovecký pes. Jan z Pomuku tedy mohl být v době své smrti (1393) zpovědníkem jeho druhé ženy Žofie. S mladičkou, teprve sedmnáctiletou Němkou uzavřel kráľ sňatek již roku 1389. Václav tedy mohl požadovat po Janovi hřichy Žofie. Důvodom mu mohly být neshody v manželstve a tedy hľadání důvodů pro rozvod. Mohl mít i záměry zcela jiné. To už se ale pouštíme do prostoru spekulací. Václav zkrátka mohl z nějakých důvodů požadovat po Janovi, jakožto zpovědníkovi své choti, vyzrazení zpovědního tajemství at' z těch či oněch důvodů. Nebylo by tedy divu, kdyby Jan opravdu odmítal, že by ho Václav v rozčilení, které mu nebylo neznámé opravdu umučil k smrti. Tuto hypotézu nám však pomůže vyvrátiť Václav Vladivoj Tomek. Ten nám totiž poskytl důkaz, který

toto tvrzenie vyvracia už v jeho zárodku. Tomek totiž vypracoval seznam všetkých členov dvora Václava IV. a jeho ženy Žofie. V seznamu môžeme nájsť kuchára, hofmistry, písaře a samozrejme i duchovní. Johánka však ako kráľovná zповědníka zde nenalezneme. Faktom ale zostáva, že si kráľovná mohla zámerné nájsť zповědníka mimo kráľovský dvor.“ (**Tamtiež, kapitola Legenda**) Vidíme teda, že seriózní autori nevyklučujú s istotou ani hypotézu o sposednom tajomstve ako príčine smrti svätca. Musíme si uvedomiť, že kráľovná Žofia pochádzala z Bavorska. Jej materčinou teda bola nemčina a Ján z Pomuku takisto veľmi dobre hovoril po nemecky. Jeho predkovia podľa všetkého pochádzali z Nemecka. Možno práve táto okolnosť motivovala kráľovnú zveriť sa s chúlóstivými problémami svojho nevydareného manželstva s Václavom IV. sposedníkovi, ktorý nepatril priamo ku kráľovskému dvoru. Kráľovná možno nedôverovala ľuďom, ktorí obklopovali kráľa. Lenže aj toto je len hypotéza, ktorú nemožno jednoznačne dokázať, ani jednoznačne zavrhnúť. Pravdu sa sotva niekedy dozvieme, pretože očiti svedkovia Václav Knobloch a Mikuláš Puchník, ktorí mučenie prežili, museli podpísať prísahu, v ktorej sa zaviazali, že nič z toho, čo sa v týchto strašných okamihoch odohrávalo, do smrti neprezradia. A túto prísahu aj dodržali.

Ján z Pomuku však už nič podpísať nemohol. Skonal totiž na mučidlách. Tu sa autori zase rozchádzajú. Kým starší autori uvádzali, že úbohého Jána Pomuckého hodili polomŕtveho do Vltavy z Karlovho mosta, novší autori uvádzajú, že vikár zomrel už na mučidlách a tak ho neskôr zaviazali do vreca a už mŕtveho ho hodili do Vltavy. Všeobecne sa v súčasnosti považuje za správnu druhá verzia, podľa ktorej zomrel pražský generálny vikár už na mučidlách. Všetci autori sa však zhodujú na tom, že telo mučenika zhodili z Karlovho mosta do Vltavy 20. marca 1393 okolo deviatej hodiny večer.

Posmrtná púť medzi Božích vyvolených.

Podľa Zlatokorunskej latinskej kroniky z polovice 15. storočia bolo svätcovo telo v rieke až do 17. apríla toho istého roku, kedy ho vylovili rybári. Mučenika najprv pochovali v blízkom kostole sv. Križa, ale ešte pred koncom 14. storočia, pravdepodobne v roku 1396, preniesli telesné pozostatky mučenika do svätovítskej katedrály, kde ho pochovali v pravej bočnej lodi. V tom istom roku založil Mikuláš Puchník omšovú základinu za svojho zavraždeného spolupracovníka. Mučenikov hrob sa stal čoskoro predmetom zvýšeného záujmu veriacich. **Staré pověsti české** uvádzajú o udalostiach z roku 1393 okrem iného: „Téhož roku byl utopen slavný doktor, kněz Johánek, vikář pražského arcibiskupství, pod pražským mostem, na příkaz krále Václava, protože proti jeho vůli potvrdil opata kladrubskeho. Byl pochován na Pražském hradě u sv. Václava a do kamene tam bylo vytesáno jeho jméno a kříž. A na ten kříž dodnes nikdo úmyslně nohou nestoupne.“ (**BAUER, Jan. 2007. Měl Jan Nepomucký zázračný jazyk?, In: *Epocha speciál, léto-podzim 2007*, s. 52**)

Letopisec však uvádza aj inú udalosť: „Téhož roku bylo v Čechách tak velké sucho – na připomenutí památky toho utopeného doktora, že v Praze se brodili přes řeku i lidé a voda byla zelená jako tráva.“ (**Tamtiež, s. 52**)

Už čoskoro po smrti pokladali mnohí Jána z Pomuku za mučenika. Arcibiskup Ján z Jenštejna vo svojom spise z júla 1393, v ktorom podáva pápežovi Binifácovi IX. správu o situácii katolíckej Cirkvi v Čechách, nazýva svojho umučeného vikára *martyr sanctus* – svätý mučeník. Životopisec arcibiskupa Jána z Jenštejna, Peter Klarifikátor, sa v biografii arcibiskupa zmieňuje aj o jeho umučenom vikárovi, ktorého nazýva Božím mučenikom a uvádza aj zázraky, ktoré sa stali na jeho príhovor. Tieto dokumenty však upadli do zabudnutia a na svetlo sveta sa vynorili až omnoho neskôr.

Ludolf z Eynbecku, opát augustiniánskeho kláštora v Zaháni (Sliezske), podrobuje v diele **Catalogus abbatum Saganensium** (Zoznam zahánskych opátov) ostrej kritike kráľa Václava IV. O jeho výčinoch píše aj toto: „Okrem iného utopil vo vode toho ctihodného muža, milého Bohu a ľuďom, milovaného Nemcami i Čechmi, pána Jána, kňaza, vikára pražského arcibiskupa v duchovných záležitostiach, doktora cirkevného práva, ukrutne zmučeného, popáleného, až mu vyšli vnútornosti...“ (**ONDRUŠ, Rajmund S.J. *Blízki Bohu i ľuďom*. Bratislava: Tatran, 1991. ISBN**

80-222-0277-0, s. 195)

Samotnému Václavovi IV. jeho zločin veľmi uškodil. Stal sa jedným z dôvodov, pre ktoré bol v roku 1400 hanebne zbavený trónu a odvtedy viackrát zápasil o holý život. Zomrel v roku 1419 na veľký epileptický záchvat, spôsobený jeho chronickým alkoholizmom. No nie je vylúčené, že ho otrávil niektorý z jeho politických odporcov. Ako slávne panovník začal, tak neslávne skončil. No ani po smrti nenašla kráľova mŕtvola pokoj. Už o rok neskôr prepadli husiti, vedení Václavom Korandom, zbraslavský cisterciánsky kláštor, v ktorom bol Václav IV. prechodne pochovaný v premyslovskej hrobke. Opití husiti vyvliekli zabalzamované kráľovo telo z rakve, položili ho na oltár, ovenčili ho senom a s posmechom mu liali pivo do úst. Potom kláštor zapálili. Zneuctenej kráľovej mŕtvoľy sa ujal miestny rybár a ukryl ju. Až po rokoch, zlákaný odmenou, ktorá bola vypísaná za nájdenie kráľovej mŕtvoľy, vydal telesné pozostatky Václava IV., takže kráľ mohol byť 25. júla 1424 pochovaný v katedrále sv. Víta. Tam, kde už bol dávno predtým pochovaný Ján z Pomuku. Vrah a jeho obeť sa teda napokon znova stretli pod jednou strechou. To už ale umučený vikár napredoval na svojej cesti medzi Božích vyvolených.

Prvýkrát spomína Jána z Pomuku ako mučeníka spovedného tajomstva spis **Chronica regum romanorum** (Kronika rímskeho kráľovstva) rakúskeho historika Tomáša Ebendorfera z Haselbachu v polovici 15. storočia. Ebendorfer bol v Prahe v rokoch 1433 a 1434 vyslancom bazilejského cirkevného snemu a vo svojom spise sa odvolával na mienku, ktorá sa rozšírila medzi ľuďmi. Práve spovedné tajomstvo sa totiž v ľudovej tradícii vyzdvihovalo ako hlavný dôvod smrti Jána z Pomuku. Tento dôvod sa napokon dostal aj do pápežskej buly svätorečenia. Jestvujú historické svedectvá o nepretržitej úcte k Jánovi z Pomuku a túto úctu neohrozili ani husitské vojny a neusporiadané pomery v Čechách po týchto vojnách. Svedčí o tom ostatne aj fakt, že v roku 1450 musela dať svätovítska kapitula kvôli nezvládnuteľnému návalu veriacich ohradiť martyrov hrob masívnou ochrannou mrežou. V roku 1471 uvádza Pavel Židek vo svojej knihe **Spravovna** príbeh o doktorovi Johánkovi, spovedníkovi českej kráľovnej. Na konci 15. storočia nachádzame v svätovítskom inventári votívny kalich s nápisom **In honorem beati Joannis Pomuk** (Na česť blahoslaveného Jána Pomuka).

Počiatok zmätkov.

Koncom 15. storočia sa začala kauza Jána z Pomuku zamotávať. V roku 1483 uviedol dekan pražskej metropolitnej kapituly Ján z Krumlova v záznamoch chybný rok mučeníkovej smrti. Skutočný rok smrti posunul o 10 rokov skôr, takže podľa jeho záznamov bol pražský vikár umučený nie v roku 1393, ale v roku 1383. K ďalším zmätkom prispeli aj dve podoby názvu Jánovho rodiska: Pomuk – Nepomuk. Ján z Pomuku sa totiž mohol rovnako dobre volať aj Ján z Nepomuku. Aj toto zrejme inšpirovalo kronikára Václava Hájka z Libočan k tomu, aby vo svojom diele **Kronika česká**, vydanom v roku 1541, urobil z jedného mučeníka dvoch. Nevedel si totiž vysvetliť dva rôzne dátumy smrti, dve rozličné príčiny umučenia a dve podoby mučeníkovho mena a tak popustil uzdu svojej bujnejšej fantázii a splodil hypotézu o dvoch mučeníkoch. Podľa neho jestvoval spovedník kráľovnej Ján Nepomucký, ktorý bol utopený ako obeť spovedného tajomstva v roku 1383, ale jestvoval aj pražský generálny vikár Ján z Pomuku (Pomucký), ktorý bol utopený o 10 rokov neskôr za to, že proti kráľovej vôli potvrdil voľbu kladrubskeho opáta. Hájek, hoci bol sám katolíckym kňazom, si neuvedomil, že svojou nemiestnou horlivosťou narobil svätcovi i celej katolíckej cirkvi viac škody, ako úžitku. Kým príbeh generálneho vikára odbyl kronikár vo svojom diele stručnou informáciou, príbeh kráľovného spovedníka vylíčil veľmi farbisto.

Medzitým úcta k pražskému mučeníkovi neustále rástla. Postupne vznikali nové a nové maľby, sochy a veľké životopisy, ktoré uvádzali Jána Nepomuckého ako mučeníka spovedného tajomstva. V roku 1599 zaradil Jiří Barthold Pontanus z Breitenberka „Jána Spovedníka“ medzi českých zemských patrónov. Prichádza však nepokojné obdobie, počas ktorého bol v roku 1619 pri kalvínskom obrazoborectve poškodený aj hrob mučeníka vo svätovítskej katedrále. Toto pustošenie však narazilo na veľký odpor Pražanov, medzi ktorými bolo dosť verných katolíkov a umiernených protestantov, takže napokon samotný kráľ Fridrich Falcký bol nútený dať príkaz na zastavenie

zneuct'ovania katedrály.

Po bitke na Bielej hore kráľ Fridrich Falcký ušiel z Prahy a situácia sa výrazne zmenila.

Dňa 16.7.1621 vysvätil pražský arcibiskup Lohelius novovybudovaný oltár vo svätovítskej katedrále a medzi patrónmi bol menovaný aj blahoslavený Ján Nepomucký, ktorý v skutočnosti v tej dobe ešte oficiálne blahoslavený nebol. Okolo hrobu osadili novú, ozdobnú mrežu.

V roku 1641 vyšla anonymne kniha **Fama posthuma Joannis Nepomuceni** (Posmrtná povest' Jána Nepomuckého) s veršami k mučeníkovej pocte. Spočiatku bol autor neznámy, ale po čase český dejepisec Bohuslav Balbín zverejnil meno autora. Bol ním dôstojný otec Jiří Ferus z Tovarišstva Ježišovho.

V roku 1668 kanonik Ján Ignác Dlouhoveský vo svojom latinsky písanom životopise Jána Nepomuckého ešte viac skomolil dátum úmrtia mučeníka. Uviedol už nielen chybný rok, ale dokonca aj nesprávny deň úmrtia mučeníka a tak namiesto správneho dátumu smrti Jána Nepomuckého 20.3.1393 uvádza Dlouhoveský dátum 16.5.1383. Tento dátum sa neskôr dostal aj do kanonizačnej buly pápeža a 16. máj bol takto nesprávne určený za svätcov sviatok. O rozšírenie svätójánskej úcty sa v druhej polovici 17. storočia veľmi zaslúžil už spomínaný český dejepisec, jezuita Bohuslav Balbín. Keďže nedostal povolenie k štúdiu listín pražskej kapituly, obrátil sa na Dlouhoveského, aby mu zapožičal svoj spis, ktorý do tej doby ešte nebol vytlačený. Inšpirovaný kanonikovým spisom prevzal v dobrej viere všetky chyby a nedostatky, ktoré boli v rukopise, a sám ich zapracoval do svojich prác. Po prvý raz sa Balbín zmienil o mučeníkovi vo štvrtej knihe spisu **Výtah z českých dějin** z roku 1668. Neskôr napísal **Život svatého Jana Nepomuckého, pražského chrámu metropolitního u sv. Víta kanovníka, kněze a mučedníka**. Dekan svätovítskej kapituly Tomáš Pešina z Čechorodu si prácu prečítal a urobil v nej niekoľko drobných korektúr. Trvalo však celé ďalšie desaťročie, kým sa dielo dostalo do tlače. Až v roku 1680 vychádza v edícii Acta sanctorum Balbínov životopis Jána Nepomuckého ako súčasť jeho latinskej knihy **Bohemia sancta** (Sväté Čechy).

Blahorečenie a svätorečenie.

Koncom 17. storočia sa stupňovali snahy o blahorečenie a následne aj svätorečenie mučeníka. V tejto oblasti sa angažoval sám rakúsky cisár Leopold I., ktorý nariadil zhromažďovať dostupné materiály o histórii mučeníkovho uctievania. Toto úsilie však narážalo na rôzne úskalía a skončilo na mŕtvom bode. Obrat nastal až začiatkom nasledujúceho storočia, keď na pražský arcibiskupský stolec zasadol arcibiskup Ferdinand gróf Khünburg. Nový pražský arcibiskup sa najviac pričínal o blahorečenie a neskôr aj svätorečenie mučeníka. Už v roku 1714 vyzval na zbieranie dokladov o svätójánskej úcte. O rok nato, v roku 1715, bol započatý beatifikačný proces. V súvislosti s týmto procesom bolo nutné otvoriť mučeníkov hrob. Dňa 15. apríla roku 1719 sa zišla pri náhrobnom kameni Jána z Pomuku vo svätovítskej katedrále úradná komisia, vedená pražským arcibiskupom Ferdinandom Khünburgom. Po dlhej modlitbe potvrdili dvaja historici, týnsky farár Hammerschmied a sakristián Potůček, že nápis na náhrobku je naozaj zo 14. storočia. Potom prizvaní robotníci nadvihli náhrobný kameň a začali z hrobu vyberať hlinu. V hĺbke asi 120 centimetrov narazili na zvyšky drevenej rakvy, v ktorej bola uložená takmer neporušená kostra, zabalená do zvyškov látky čiernej a červenej farby. Nebohý vikár ležal so skríženými rukami a s hlavou obrátenou smerom k oltáru. Chirurg doktor Šebestián Fuchs zostúpil do vykopaného hrobu a kus po kuse podával ostatným členom komisie jednotlivé časti kostry. Keď podal sakristiánovi Potůčkovi lebku nebohého, ten ju opatrne preniesol k pripravenému stolu a začal ju čistiť. Zrazu z lebky vypadol na prestretý biely obrus kus hmoty, zabalenej v hline.

Po jej očistení prítomní zistili, že je to kus načervenalého ľudského tkaniva. Šokovaná komisia začala po chvíli úžasu tkanivo skúmať. Doktor Ján Karel Puchmann a ránhojič Schutzbrett zľahka nadrezali tkanivo skalpelom a skonštatovali, že sa jedná o ľudský jazyk. Nechajme hovoriť priameho účastníka, viedeňského profesora Jána Františka Löwa z Erlsfeldu, osobného lekára cisára Leopolda I. a skúseného anatóma: „Vidím hlavu naplněnou hlinou. Avšak v hlině ke svému podivu a úžasu nalézám jakousi hmotu, jež se podle své podoby, podstaty, složení cév a červené barvy

musí považovat za pravý lidský jazyk. S bezpečným svědomím ho za takový veřejně prohlašuji a věřím, že byl proto zachován, protože Jan Nepomucký jím zachoval tajemství svaté spovědi.“
(BAUER, Jan. 2007. Měl Jan nepomucký zázračný jazyk?, In: *Epocha speciál, léto-podzim 2007*, s. 54)

Jeho slová potvrdzuje ďalší člen komisie, lekár Ján Karel Puchmann: „Soudím, že je to opravdový jazyk, zvláště proto, že na konci pozoruji čtyři rozvětvení, jež nemám za nic jiného, než za čtyři jazykové svaly. Na druhém konci je zahrocený, uprostřed širší, jako jazyk lidský bývá, a má také příslušnou červenou barvu... Domnívám se, že zachování jazyka je něco nadpřirozeného, protože jazyk je zvláštní měkká a houbovitá hmota, která v sobě chová mnoho slin, a proto velmi snadno podléhá skáze. Přes více než tři století se nemohl uchovat jinak než zřejmým zázrakem.“ **(Tamtiež, s. 54)**

Relikviu po prehliadke uložili do krištáľového relikviára a proces pokračoval. Dňa 31.5.1721 vyhlásil pápež Inocent XIII. umučeného pražského vikára za blahoslaveného. Oslavy beatifikácie sa v Prahe konali dňa 4.7.1721. V nasledujúcom roku bol v Prahe započatý kanonizačný proces. 27. januára roku 1725 došlo k novej obhliadke telesných ostatkov mučeníka. Prizvaní lekári opatrne vyňali z relikviára mučeníkov jazyk a položili ho na hodvábnu podušku. Svedkovia prvej obhliadky potom pod prísahou potvrdili, že je to ten istý jazyk, ktorý našli v Jánovej lebke v roku 1719. Len si pritom povzdychli, že im po šiestich rokoch pripadá tkanivo zošednuté. Zrazu sa svätiaci pražský biskup Daniel Mayer v zbožnom pohnutí uklonil pred poduškou a posvätnú relikviu pobožkal. V tej chvíli celá kaplnka strnula prekvapením. Jazyk začal náhle meniť farbu zo šedej na jasne červenú a pomaly zväčšoval svoj objem. Prítomní žasli. Lekári v komisii pri všetkých svojich znalostiach a odborných skúsenostiach nedokázali tento jav vysvetliť inakšie, než že ide o zázrak. Chirurg Šebestián Fuchs, ktorý sa zúčastnil už prvej exhumácie, vypovedal o druhej prehliadke toto: „Toho dne, kdy se vyšetřování konalo, byla velká zima a zima neroztahuje, nýbrž stahuje. Jazyk tedy nemohl naběhnout a zčervenat následkem zimy. Mám za to, že jde o nadpřirozený úkaz a o dílo samotného Boha.“ **(Tamtiež, s. 54)**

Jazyk po obhliadke uložili do relikviára a proces pokračoval ďalej. O štyri roky neskôr, 19.3.1729, bol Ján Nepomucký svätorečený pápežom Benediktom XIII. Kanonizáciu svojho rodáka prijali v Čechách s veľkým nadšením. V dňoch 9.-16.10.1729 sa v Prahe konali mohutné oslavy kanonizácie. O sedem rokov neskôr, v roku 1736, vztýčili nad svätcovým hrobom vo svätovítskej katedrále strieborné mauzoleum a 16. máj – chybné stanovený dátum mučeníkovej smrti – sa stal zemským sviatkom a dňom pracovného pokoja.

No nechýbali ani kritici. Boli to predovšetkým protikatolícki zameraní reformátori, ale aj katolícki osvietenci, ktorí dôverovali iba pôvodným historickým dokumentom. Tejto tématike sa venovali aj historici, či už katolícki, alebo nekatolícki, a tí sa pokúšali vysvetliť nejasnosti, ktoré sa počas stáročí nakopili okolo mučeníka.

Rozlúštenie rébusu.

V roku 1747 vydal pražský augustinián Eliáš Sandrich dejepisnú štúdiu **Dissertatio historico-chronologico-critica** (Historicko-chronologicko-kritická dizertácia), v ktorej dokazoval, že utopený generálny vikár Ján z Pomuku a utopený obhajca spovedného tajomstva Ján Nepomucký sú jednou a tou istou osobou. Jeho mienku potvrdili aj ďalšie cenné historické dokumenty. V roku 1752 objavil prefekt vatikánskej knižnice Jozef Šimon Assemani zápis obžaloby proti kráľovi Václavovi IV. z leta 1393, v ktorej pražský arcibiskup opisuje aj smrť svojho generálneho vikára Jána z Pomuku. Assemani nechal vyhotoviť opis dokumentu a ten poslal do Prahy. Aj Gelasius Dobner publikoval v roku 1784 hypotézu o totožnosti historického vikára Jána z Pomuku s legendárnym mučeníkom spovedného tajomstva.

V roku 1793, teda 400 rokov po smrti mučeníka, našiel český osvietenský historik Jozef Dobrovský životopis Jána z Jenštejna, napísaný Petrom Klarifikátorom v rokoch 1400-1403. Arcibiskupov životopisec spomína aj mučenie Jána z Pomuku a zázraky, ktoré sa stali po jeho smrti. Treba pritom poznamenať, že samotný Dobrovský odmietal spovedné tajomstvo ako príčinu

umučenia svätca. V každom prípade však dospeli historici po vyhodnotení všetkých dostupných dokumentov a po ich porovnaní s ostatnými historickými dokladmi k jednoznačnému uzáveru: jestvoval iba jeden Ján z Pomuku, ktorý bol generálnym vikárom pražského arcibiskupa Jána z Jenštejna a zomrel mučeníckou smrťou pri obrane cirkevných práv. Bol umučený kráľom Václavom IV., ktorý ho nechal večer 20. marca 1393 zhodiť do vôd rieky Vltavy z Karlovho mosta v Prahe.

19. storočie a začiatok nasledujúceho storočia sa niesli v znamení protichodných tendencií. Svätec mal v Čechách nesporne veľa ctiteľov. Napríklad v roku 1829 sa v Prahe konali veľkolepé oslavy stého výročia kanonizácie svätca. No objavili sa aj tendencie spochybníť kanonizáciu, dokonca aj samotnú existenciu sv. Jána Nepomuckého.

Po vzniku prvej Československej republiky v roku 1918 upadá svätec do nemilosti. V rokoch 1919-1920 prebieha v Čechách vlna ničenia nepomucenských pamiatok a v roku 1925 vláda ruší zemský sviatok svätého Jána Nepomuckého ako deň pracovného pokoja. Hoci sa neskôr situácia skonsolidovala, ani potom sa svätec nedočkal náležitej úcty. Prakticky takmer celé 20. storočie čakal na svoju rehabilitáciu. Až po zmene politického režimu v roku 1989 nastal obrat k lepšiemu. Významný bol rok 1993, teda rok 600. výročia smrti svätca. Tento rok vyhlásil pražský arcibiskup František kardinál Tomášek za „Rok svätého Jána Nepomuckého“ v rámci desaťročia duchovnej obnovy. A tak sa svätcovi dostalo aspoň čiastočnej satisfakcie.

Čo dodať na koniec? Niet najmenšieho dôvodu spochybňovať kanonizáciu sv. Jána Nepomuckého. Je síce pravda, že nemáme priame historické dôkazy o tom, že Ján z Pomuku – Nepomucký zomrel ako mučeník spovedného tajomstva, no máme dosť dôvodov na to, aby sme nezavrholi túto možnosť, v prospech ktorej hovoria viaceré závažne historické okolnosti. Smrť Jána Nepomuckého ako mučeníka spovedného tajomstva je hypotéza, ktorú nemožno ani jednoznačne dokázať, ani jednoznačne vylúčiť. Avšak aj v prípade, žeby sa nepodarilo dokázať pravdivosť hypotézy, je svätorečenie Jána Nepomuckého v absolútnom poriadku. Sv. Ján Nepomucký žil ako svätec a zomrel ako mučeník. Už toto je dostatočný dôvod nato, aby bol započatý proces jeho blahorečenia. A keďže sa udiali zázraky na príhovor svätca, je jeho kanonizačný proces v absolútnom poriadku.

Zázraky, akceptované v kanonizačnom procese.

Zo zázrakov, ktoré sa prihodili iným ľuďom na príhovor svätca, boli v kanonizačnom procese uznané dva: uzdravenie Terézie Veroniky Krebsovej a záchrana malej Rozárky Hodánkovej pred utopením. 21-ročnej Terézii Veronike Krebsovej v roku 1701 v priebehu niekoľkých mesiacov úplne ochrnula ľavá ruka a scvrkla sa. Mladá žena – ako neskôr sama vypovedala – sa vrúcne modlila k Panne Márii a Jánovi Nepomuckému. Raz videla vo sne papier, na ktorom bola napísaná výzva, aby absolvovala deväťdňový pôst, troje spovedí a prijímaní. Deviatu noc sa jej vo sne zjavil Ján Nepomucký a uistil ju, že bude vyliečená. Keď potom ráno išla do kostola a počas prijímania jej kňaz podal hostiu, ruka sa jej narovnalala a nadobudla svoj pôvodný objem, takže dievčina ňou mohla normálne hýbať tak, ako predtým.

Šesťročná Rozália Hodánková sa 22. februára roku 1718 pošmýkla na zľadovatej lávke a spadla do rieky Otavy pri Strakoniciach. Voda ju unášala k neďalekému mlynu. Vtedy dievčatko prežilo hzážitok prahu smrti. Ako neskôr vypovedalo, zjavil sa jej pod vodou Ján Nepomucký a ubezpečil ju, že nezomrie. Mal v jednej ruke kríž, v druhej palmovú ratolesť a na hlave kňazský biret. Rozália bola pod hladinou ľadovej vody takmer pol hodiny, keď sa zrazu zastavilo mlynské koleso a dievčina sa objavila na hladine. Po niekoľkých minútach v teple sa prebudila a rozprávala o svojom zážitku prahu smrti, počas ktorého sa jej zjavil Ján Nepomucký a sľúbil jej, že ju zachráni. Je potrebné zodpovedne prehlásiť, že dodnes považujú vedeckí bádatelia zvlášť zážitky prahu smrti detí za mimoriadne dôveryhodné svedectvá, pretože deti sú úprimné a pravdovravné, ešte neskazené mnohými nerestami nás, dospelých. Tieto čisté a nevinné bytosti nie sú zatiahnuté do sveta špekulácií a je prakticky vylúčené, aby si šesťročné dievčatko mohlo vymyslieť takúto historku. Preto je obzvlášť zázračná záchrana Rozálie Hodánkovej mimoriadne dôveryhodným svedectvom

v kanonizačnom procese.

Zázrakom bolo aj nájdenie živého tkaniva pri exhumácii svätca v roku 1719 a za ďalší zázrak možno považovať zmenu farby a zväčšenie objemu tkaniva pri druhej obhliadke. Mnohí autori sa snažili tieto zázraky spochybníť. Aj autor článku v Epoche speciál, z ktorého sám citujem, sa o to pomerne primitívnym spôsobom usiluje. Celkove považujem jeho článok za veľmi zaujímavý a aj ja som sa dozvedel určité nové skutočnosti, no po teologickej stránke článok za veľa nestojí. Je zrejmé, že je autor ateista a ja proti nemu ako takému nič nemám. Pre mňa je čestný a spravodlivý ateista lepší, ako falošný a zákerný katolík. Musím, žiaľ Bohu, priznať, že aj takých je medzi nami nemálo a robia hanbu katolíckej cirkvi. Spomínaný autor by však ako novinár nemal vo svojom článku spochybňovať svoju profesionalitu. Ale aby mi niekto nevyčítal neobjektívnosť, usvedčím autora z kamufláže citáciami z jeho vlastného článku. V závere článku autor doslova píše:

„Mozková tkáň, pôvodne mäkká a kašovitá, časem seschla a v době otevření Johánkova hrobu vyplňovala už jenom malou část mučednickovy lebeční dutiny.“ **(Tamtiež, s. 54)**

Ten istý autor ale na predchádzajúcej strane píše: „Janova lebka byla plná hlíny, a tak ji sakristián Potůček opatrně přenesl k připravenému stolu a začal čistit. V tu chvíli vypadl na prostřený bílý ubrus kus měkké, načervenalé tkáně. Všichni přítomní zmlkli úžasem.“ **(Tamtiež, s. 53)**

Tak ako to vlastne bolo? Bolo tkanivo zoschnuté, ako píše autor na konci článku, alebo bolo „mäkké“, ako píše ten o jednu stranu predtým? Autor si zjavne protirečí. Ku ktorej verzii sa napokon prikloní on sám?

Takisto spôsob, akým autor komentuje zmenu farby a objemu tkaniva pri druhej obhliadke v roku 1725, je prinajmenšom veľmi pochybný. Autor píše: „Po exhumaci tkáň vyschla a její nové zvlhnutí a zduření způsobily doteky a polibky.“ **(Tamtiež, s. 54)**

Takáto argumentácia je takisto pochybná. Dotyky a bozky v žiadnom prípade nemohli dodať tkanivu toľko vlhkosti, aby sa toto zdurilo. To by ho museli ponoriť do tekutiny, ale také čosi sa v tomto prípade nestalo. Takže aj táto argumentácia stojí na vratkých základoch.

Nájdenie zachovaného mäkkého tkaniva po 326 rokoch od smrti martýra a jeho zachovanie ďalších 289 rokov až do dnešných dní je určite zázrak! Všetky pokusy vysvetliť tento fenomén prirodzeným spôsobom zlyhali. A nebolo ich málo. Uvedme len tie najserióznejšie. V roku 1957 vyslovil český lekár, profesor František Hájek, názor, že uchovanie svätcovho tkaniva mohol spôsobiť proces takzvaného zmydlovatenia. Dochádza k nemu u mŕtvol, pri ktorých voda, alebo vlhkosť zabraňujú, aby sa k nim dostal vzduch. Takéto telá sa potom nerozložia a zostávajú po celé stáročia zachované v pôvodnej forme. Lenže prečo potom v prípade sv. Jána Nepomuckého zostala zachovaná len nepatrná časť tkaniva a nie celá mŕtvola? A okrem toho, ako je možné, že tkanivo sa nerozpadlo po prvej exhumácii svätca v roku 1719, keď sa dostalo do styku so vzduchom na ďalších 289 rokov?! Ostatne, v roku 1972 spochybnil hypotézu profesora Hájka historik Václav Ryneš, ktorý poukázal na to, že svätovítska katedrála stojí na skalnatom podloží s nízkou úrovňou spodnej vody. Svätcov hrob bol teda pomerne suchý a tak nemohlo dôjsť k údajnému zmydlovateniu. So zaujímavou, ale krkolomnou hypotézou prišiel v roku 1969 MUDr. Jiří Král. Podľa neho spôsobili zakonzervovanie svätcovho tkaniva rádioaktívne častice vo vltavskej vode, priplavené z južných Čiech. Ale aj táto hypotéza sa ukázala byť nereálnou. Záhadu nevyriešilo ani posledné antropologické vyšetrenie svätcových pozostatkov v roku 1973. Vtedy profesor Tesař, docent Čihák a doktor Grim s pomocou najmodernejších prístrojov a výskumných metód zistili, že zachované tkanivo údajne nie je svätcov jazyk, ale časť mozgového tkaniva. Pri všetkej úcte k spomínaným špecialistom mi však výsledky ich expertízy vítajú v hlave. Isteže v roku 1973 boli možnosti vedy a techniky neporovnateľne väčšie ako začiatkom 18. storočia, ale veď pri exhumácii v roku 1719 a pri nasledujúcej obhliadke zachovaného tkaniva v roku 1725 boli prítomní vychýrení špecialisti svojej doby! Žeby sa tak veľmi mýlili a kus mozgového tkaniva by identifikovali ako jazyk? Veď to neboli žiadni začiatočníci! Neutrúfam si spochybníť prácu profesora Tesařa, docenta Čiháka a doktora Grima, ale každopádne by ma viac presvedčila nová expertíza svätcovho tkaniva. Tej sa však zrejme tak skoro nedočkáme. No nech už je akokoľvek, ani antropologické vyšetrenie v roku 1973 neposkytlo prirodzené vysvetlenie otázky, ako sa mohlo tkanivo zachovať do roku 1973, teda 580 rokov po svätcovej smrti.

Pritom je potrebné poznamenať, že relikvia bola vystavená až do roku 1886 a ľudia ju chodili v zbožnej úcte bozkávať. Jezuita Votka približne vypočítal, koľkokrát asi mohli ctitelia relikviu pobozkať od roku 1729, teda od svätorečenia Jána Nepomuckého, až do roku 1886, keď sa s bozkávaním relikvie prestalo. Za spomínané obdobie 157 rokov pri počte zhruba 50 000 bozkávajúcich ctiteľov ročne „obdržala“ relikvia celkovo približne 7 850 000 bozkov! Ak by zachované tkanivo Jána Nepomuckého nebolo dielom Božieho zázraku, muselo by sa po takomto zaobchádzaní už dávno rozpadnúť. Tkanivo však vydržalo dodnes! Teda neuveriteľných 615 rokov od smrti mučeníka! Nejestvuje žiadne prirodzené vysvetlenie tohto nadprirodzeného javu! Bohužiaľ, ešte je stále veľa skeptikov, ktorí neveria. Ale aj v tomto prípade to nie je nič nové pod slnkom. História nám zanechala nemálo svedectiev o ľuďoch, ktorí videli zázraky na vlastné oči a predsa neuverili. Veď aj sám Boží Syn, Ježiš Kristus, konal zázraky a predsa mu mnohí neuverili.

Ani jeden prorok nie je vzácny vo svojej vlasti. (Lk 4, 24)

O Ježišových zázrakoch nám podáva mnohé svedectvá Biblia. No nielen Biblia. Písali o nich aj židovskí autori, ktorí rozhodne neboli priaznivcami Ježiša Krista. Práve naopak, boli z tábora jeho úhlavných nepriateľov. Americký autor Lee Strobel vo svojej knihe **Kauza Kristus** cituje vyjadrenie amerického profesora Wilcoxa, ktorý vo svojom článku, uvedenom vo vedeckom zborníku, uvádza: „Tradičná židovská literatúra, hoci spomína Ježiša iba veľmi striedmo (a v každom prípade je nevyhnutné k týmto zmienkam pristupovať opatrne), podporuje tvrdenia evanjelia, že Ježiš uzdravoval a činil zázraky, aj keď považuje tieto jeho aktivity za čarodejníctvo.“ (STROBEL, Lee. 2000. **Kauza Kristus**. Bratislava: Porta libri/Návrat domov, 2000. ISBN 80 – 968 354 – 4 – 0, s. 85)

Ten istý autor cituje aj iných odborníkov, napríklad významného amerického vedca, profesora Blomberga, považovaného v USA za jednu z popredných kapacít na biografie Ježiša Krista, inak nazývané aj evanjeliá. Profesor Blomberg uvádza: „V neskorších židovských spisoch je Ježiš nazývaný čarodejníkom, ktorý zvädzal Izrael – čo potvrdzuje, že naozaj konal úžasné zázraky, hoci pisatelia polemizujú o zdroji jeho moci. Hoci sa tu ponúka vynikajúca príležitosť na vyhlásenia typu: „Kresťania vám budú tvrdiť, že konal zázraky, ale my vám teraz chceme povedať, že to nie je pravda. To jeho oponenti nikdy netvrdia. Ba naopak, svojimi výhradami v skutočnosti priznávajú, že to, čo evanjeliá píše – že Ježiš konal zázraky – je pravda.“ (Tamtiež, s. 52)

Ostatne, o zázrakoch Ježiša Krista písal aj židovský historik Jozef Flavius, ktorého spisy sú považované aj nekresťanskými historikmi za hodnoverné mimobiblické zdroje. Jozef Flavius napísal o Ježišovi dlhú pasáž, ktorá sa nazýva **Testimonium Flavianum**. Pozoruhodné sú nasledujúce vety: „Asi v tom čase žil Ježiš, múdry človek, ak ho naozaj možno volať človekom. Pretože to bol niekto, kto konal prekvapujúce divy a bol učiteľom ľudí, ktorí majú radi pravdu. Získal si mnoho Židov a mnoho Grékov. On bol Kristus. Keď ho Pilát potom, ako si vypočul obvinenia od ľudí najvyššie postavených medzi nami, odsúdil na ukrižovanie, tí, ktorí ho mali milovať na prvom mieste, mu neprejavili svoju náklonnosť.“ (Tamtiež, s. 78)

Toto Flaviovo svedectvo o Ježišovi je ako celok všeobecne považované za autentické, až na niekoľko vsuviek, ktoré boli do textu vložené neskôr. Preto je potrebné rozlíšiť autentický text a interpolácie, vsunuté do textu neskôr. Tieto vsuvky by totiž Flavius ako židovský autor nenapísal. Aby som teda odlíšil pôvodný Flaviov text, podčiarkol som vsuvky, zaradené do spisu neskôr. Po očistení pôvodného textu od vsuviek dostaneme takto originálne znenie Flaviovoho svedectva: „Asi v tom čase žil Ježiš, múdry človek. Pretože to bol niekto, kto konal prekvapujúce divy a bol učiteľom ľudí, ktorí majú radi pravdu. Získal si mnoho Židov a mnoho Grékov. Keď ho Pilát potom, ako si vypočul obvinenia od ľudí, najvyššie postavených medzi nami, odsúdil na ukrižovanie, tí, ktorí ho mali milovať na prvom mieste, mu neprejavili svoju náklonnosť.“

Pre nás sú všetky tieto svedectvá mimoriadne významné, pretože dokazujú, že ani najúhlavnejší nepriatelia Ježiša Krista nespochybňovali jeho schopnosť konať zázraky. Určite by to ako Ježišovi fanatickí protivníci s nesmiernou radosťou urobili, ale Ježišova schopnosť konať zázraky bola tak očividná, že zoči-voči evidentným faktom museli kapitulovať aj tí najzatvrdilejší odporcovia Ježiša

Krista. Ak už teda nemohli spochybníť samotný fakt, že Ježiš konal zázraky, spochybňovali aspoň božský pôvod jeho moci. Svedčí o tom vyjadrenie významného amerického vedca, historika Edwina M. Yamauchiho: „V Talmude sa Ježiš spomína v niekoľkých odsekoch, pričom ho nazývajú falošným Mesiášom, ktorý praktizoval mágiu a bol spravodlivo odsúdený na smrť.“

(Tamtiež, s. 85)

Je tu teda zjavná snaha aspoň vrhnúť zlé svetlo na Ježišovu schopnosť konať zázraky, ak už nebolo možné spochybníť samotný fakt Ježišovej zázračnej moci.

Takže zázraky, konané Ježišom, máme potvrdené nielen z Biblie, ale aj z nezávislých zdrojov, dokonca aj z tábora úhlavných nepriateľov Ježiša Krista. Napriek tomu niektorí očití svedkovia neuverili v božstvo Ježiša Krista. Človek je už raz taký. Skeptický, nedôverčivý tvor s ťarbavým srdcom. Verí len tomu, čo vidí na vlastné oči, ale niekedy, žiaľ, neuverí ani vlastným očiam!

Ale aby sme sa nepohybovali len v dobách dávno minulých, uveďme príklad z relatívne nedávnej doby. Konkrétne mám na mysli svetoznámu bavorskú mystičku Terezu Neumannovú z Konnersreuthu. Kým v prípade svätého Jána Nepomuckého ťažko dokazovať niektoré zázraky, pretože sa udiali pred niekoľkými storočiami, Tereza Neumannová bola prakticky našou súčasníčkou. Z historického hľadiska zomrela vlastne nie tak dávno, v roku 1962. Mal som vtedy 9 rokov a hoci som osobne túto neobyčajnú ženu nepoznal, hovoril som s človekom, ktorý sa s Terezou stretával niekoľko rokov. Urobil som s ním aj interview, ktoré si čitateľ môže prečítať na internetovej stránke: <<http://farnost.vranov.sk/svatica.htm>>.

Život Terezy Neumannovej sa skladal z niekoľkých tisícov zázrakov. Dá sa vlastne bez akéhokoľvek zveličovania povedať, že celý život tejto mystičky bol jedným veľkým zázrakom. Ak možno v prípade svätého Jána Nepomuckého s ťažkosťami dokazovať pravosť zázrakov na jeho príhovor, v prípade Terezy Neumannovej zázraky spochybňovať nemožno, pretože sú veľmi precízne zdokumentované. Jestvujú fotografie, filmy, výpovede mnohých očitých svedkov, odborné posudky najvýznamnejších vedeckých kapacít doby, a iné dokumenty. Aj 16.9.2007 uviedla televízna stanica K-TV reprízu dokumentárneho filmu o Terézii Neumannovej, v ktorom bolo zachytené krvácanie z jej stigiem. Aby však boli aspoň trochu v obraze aj čitatelia, ktorí o bavorskej mystičke nemajú ani základné informácie, považujem za potrebné uviesť zopár základných údajov.

Bavorská mystička.

Tereza Neumannová sa narodila v Konnersreuthe v roku 1898 a bola jednoduchou bavorskou sedliačkou. V mladom veku ochrnula, oslepla a čiastočne aj ohluchla, takže strávila niekoľko rokov na lôžku. Lekári označili jej prípad za beznádejný a všetci očakávali jej smrť. Avšak dňa 23.4.1923, v deň blahorečenia Terézie z Liseaux, ku ktorej sa Tereza Neumannová roky vrúcne utiekala, sa Tereze Neumannovej nevysvetliteľným spôsobom vrátil zrak. O dva roky nato, 17. mája 1925, v deň svätorečenia Terézie z Liseaux, bola zrazu úplne vyliečená. Po 6 a pol roku na lôžku vstala a odvtedy chodila na vlastných nohách. Žiadna vedecká kapacita dodnes nedokázala objasniť tento nevysvetliteľný fenomén.

Vo februári 1926 sa začalo s Terezou diať čosi výnimočné – z očí jej príležitostne vytekala krvavá voda a hnis. V noci zo štvrtku 4. marca na piatok 5. marca mala videnie, pri ktorom videla Ježiša Nazaretského v záhrade Getsemani. Súčasne pocítila na ľavej strane prs neznesiteľnú bolesť, pri ktorej si myslela, že musí umrieť. Zároveň jej začala z tohto miesta vytekať krv. Krv vytekala až do polednia nasledujúceho dňa.

O týždeň nato, zase v noci zo štvrtka na piatok, mala druhé videnie, pri ktorom znovu videla Pána Ježiša v záhrade Getsemani a navyše aj scénu Ježišovho bičovania. V ďalších videniach pribúdali scény z Ježišovho umučenia. Dňa 19.3.1926 pribudla k predchádzajúcim scéna Ježišovho trním korunovania, 26.3.1926 krížová cesta a pád pod krížom a konečne na Veľký piatok, 2.4.1926, videla celé pašie. Keď sa na Veľký piatok vrátila Tereza do „normálneho stavu“, zistila, že má nové stigmy na rukách a nohách. Na Veľkonočnú nedeľu 4. apríla 1926 mala Tereza nové videnie, pri ktorom videla zmŕtvychvstanie Pána Ježiša.

Treba povedať, že Tereza zďaleka nebola prvou stigmatizovanou osobou. Stigmatizácia je

sprievodný zjav zážitkov, ktoré sa vyskytujú u mystikov. Prejavuje sa ranami na rukách, nohách, prsiach, ale aj na hlave tak, ako ich mal Ježiš Kristus pri svojom ukrižovaní. Prvým stigmatizovaným svätcom bol pravdepodobne sv. František z Assisi v roku 1224. Neskôr zaznamenali historici ďalšie prípady stigmatizácie. V 20. storočí to bol okrem Terezy Neumannovej aj páter Pio, stigmatizovaný v roku 1918. História však zaznamenala aj stovky osôb, ktoré boli čiastočne stigmatizované, alebo pociťovali výrazné bolesti na miestach Kristových rán.

Tereza mala videnia Ježišovho umučenia každý piatok okrem piatkov v období od Vianoc do pôstu, piatkov v období od Veľkej noci do sviatku Najsv. Srdca Ježišovho, ako aj piatkov, na ktoré pripadali veľké sviatky. Viacerí autori uvádzajú, že Tereza podstúpila piatkovú kalváriu asi 700-krát. Niektoré nemecké zdroje však tvrdia, že Tereza prežila od roku 1926 do svojej smrti v roku 1962 niečo vyše 30 umučení Pána ročne. To by teda znamenalo, že ich za vyše 36 rokov musela prežiť nie 700, ale vyše tisíc.

Postupom času pribúdali Tereze ďalšie stigmy. 19. novembra 1926 sa prítomným zdalo, že Tereza umiera. Počas tranzu nesedela, iba bezmocne ležala v posteli. Až ráno prítomní pochopili, čo sa stalo. Jej vlasy pod šatkou bolo zlepené krvou. Prijala od Pána Ježiša ďalšiu stigmú, trňovú korunu. O niekoľko rokov ju Pán vyznamenal ďalšou stigmou v podobe rany na pravom ramene.

Je ťažké si čo i len predstaviť, koľko utrpenia musela v živote prežiť Tereza Neumannová. Prijímala však svoj kríž ako najvyššiu poctu od Pána Ježiša: „Najvyšší ma vopred pripravil na moje utrpenie. Ďakujem mu a som šťastná, že môžem trpieť tak, ako náš Spasiteľ.“

Videnia.

Jej videnia boli veľmi živé, farebné, žiariace a plastické. Začínali náhle ako blesk. Videla pritom scény z evanjelií. Nebola v bezvedomí, nespala, ani nesnila – väčšinou sedela na posteli, alebo neskôr v kresle s rozťahnutými rukami, neraz aj 12 hodín. Svoje vízie komentovala takto: „Dívam sa ako človek, ktorý je pri tom.“

Bola schopná detailne vyličiť priebeh celej scény. Jej popisy evanjeliových udalostí boli omnoho podrobnejšie, než sú zachytené v Biblii. Navyše počas videní hovorila po aramejsky, teda rečou, akou hovoril Ježiš Kristus a apoštolovia, hoci sa aramejčinu nikdy v živote neučila. Tieto skutočnosti zarážali nielen rodičov, ale aj miestneho farára Nabera.

Na Štedrý večer roku 1926 prežila Tereza po prvý raz víziu novonarodeného Ježiška. Od roku 1927 mala Tereza aj iné videnia v závislosti na období roka, ktoré práve prebiehalo. Prežívala pri nich scény z Nového zákona, ako aj z cirkevnej histórie. Boli to napríklad vianočné a veľkonočné udalosti, ako aj scény z verejného života Ježiša Nazaretského, napríklad svadba v Káne, bohatý rybolov, zázračné uzdravenia, či zázračné rozmnoženie chleba. Okrem vízií z Ježišovho života to boli aj výjavy zo života apoštolov a svätých, duší zomrelých, pádu anjelov, či Nanebovzatia Panny Márie. Vízie jej umožňovali účasť na veľkých cirkevných slávnostiach, na ktorých sa nemohla zúčastniť osobne - na otvorení Svätého roku v Ríme, na slávnostiach v Lurdoch, v Lisieux, vo Fatime, atď. Videnia mala Tereza až do svojej smrti. Počas jedného roka mávala aj sto videní. Počas videní sa Tereza často vznášala nad zemou. V niektorých prípadoch poznáme miesto i svedkov. Na chóre kaplnky opátstva sv. Walburga v Eichstättě pozorovala predstavená Benedikta von Spiegelová, že sa Tereza ocitla vo výške jedného schodu. Podobný prípad zaregistrovali v tirschenreuthskom kláštore 15. augusta 1938 počas vízie na sviatok Nanebovzatia Panny Márie. Ja sám som sa o ďalšom podobnom prípade dozvedel od očitého svedka, pátra Schmidtleina v Bechhofene. O jeho zážitku sa čitatelia dozvedia z interview, ktoré som už v predchádzajúcom texte spomínal.

3,5 desaťročia bez jedenia a pitia.

Kvôli ranám na rukách nosila Tereza zvláštne návleky. Rany na nohách ju zase nútili nosiť špeciálnu obuv. Z jej rán vytekala, niekedy dokonca prýštila krv. Ak by to nebol nadprirodzený úkaz, musela by bavorská mystička čoskoro vykrvácať. Veď krvácanie Terezy Neumannovej bolo

zvlášť vo Veľký piatok veľmi intenzívne. „Dr. med. H. Fröhlich („Konnersreuth heute“ 1950) odhaduje množstvo krvi, ktoré vo Veľký piatok vyteklo z očí, srdca, rúk, nôh, hlavy (trňová koruna), rany na ramene (rozodretej od kríža) a zvyšného tela (bičovanie), na 1 až 1 1/2 litra (= 1 000 až 1 500 ccm).“ (**BONIFACE, E. 1963. *THERESE NEUMANN die Stigmatisierte von Konnersreuth*. Wiesbaden: Credo-Verlag, 1963, s. 236**)

Lenže Terezu časté krvácanie fyzicky vôbec neoslabovalo. Je to o to nepochopiteľnejšie, že Tereza Neumannová celých 3,5 desaťročia (!), teda viac ako polovicu života, žila bez jedenia a pitia. Podľa jedných zdrojov od roku 1926, podľa iných od roku 1927 až do svojej smrti v roku 1962 vôbec neprijímala potravu, ba dokonca prestala aj piť. „K životu mi stačí svätá Hostia,“ vysvetľovala šokovaným lekárom. A naozaj, Tereza žila jedine zo svätého prijímania. Pritom ani svätú Hostiu v skutočnosti neprehltla. Tá sa rozplynula hneď po vložení do úst. Potvrdil to farár Naber, viedenský židovský obchodník Dr. Benno Karpeles a iní. Keď sa jej farár Naber pýtal, z čoho žije, odvetila jednoducho: „Zo Spasiteľa.“

Čo je však zvláštne, bavorská mystička vôbec nevyzerala na to, že by hladovala. Ľudia, ktorí za vojny trpeli podvýživou v koncentračných táboroch, boli kosť a koža. Pritom museli jesť aspoň koľko-toľko, ak mali prežiť. Tereza však napriek tomu, že 3,5 desaťročia neprijímala žiadnu potravu, vôbec nevyzerala vychudnutá. Naopak, pôsobila dojmom statnej, dobre živej sedliacky. Bola to moletka s okrúhlou tvárou, čulá, energická, plná života. Vôbec nevyzerala tak, ako podvyživení ľudia.

Nedôverčivý biskup.

Správy o stigmatizovanej panne sa rýchlosťou vetra šírili po celom Nemecku a začali prenikať aj do cudziny. To už nemohol ostať ľahostajný ani regensburský biskup. Tak, ako v prípade pátra Pia, aj v prípade Terezy Neumannovej zaujala katolícka vrchnosť spočiatku nedôverčivé stanovisko. Mnohí nepriatelia si o katolíckej cirkvi myslia, že je to „továreň na výrobu zázrakov“. Ako keby katolíci nemali na práci nič inšie, iba „vyrábať“ nové a nové zázraky. Opak je však pravdou. Naša cirkev sa predsa nepotrebuje blamovať. Nijaká inštitúcia neposudzuje zázraky prísnejšie, ako katolícka cirkev! A nejestvujú opatrnejší ľudia, ako sú katolícki biskupi! Ich prehnaná opatrnosť už spôsobila nesmierne príkorie nejednému svätcovi. No táto prehnaná, priam alibistická opatrnosť katolíckych biskupov vo vzťahu k zázrakom má aj svoju pozitívnu stránku. Aspoň nás nepriatelia nemôžu podozrievať z neobjektívnosti. Ak by išlo katolíckej cirkvi o kvantitu, musela by byť Tereza Neumannová z Konnersreuthu už dávno vyhlásená za svätú. Veď jej život bol preplnený očividnými zázrakmi, ktoré potvrdili uznávané vedecké kapacity 20. storočia. Napriek tomu bol ešte len v roku 2005 otvorený proces jej blahorečenia, takže svetoznáma bavorská mystička ešte stále nie je svätá.

V prípade Terezy postupovala katolícka cirkev obzvlášť skepticky. V roku 1927 požiadal regensburský biskup Antonius von Henle profesora Dr. Ewalda a Dr. Seidla o zostavenie komisie, ktorá by skúmala, či bavorská mystička naozaj neprijíma potravu a tekutiny. Oficiálny prieskum trval 15 dní. Štyri rádové sestry dozerali na Terezu, takže tá nebola ani sekundu úplne sama. Po 15 dňoch sestry vypovedali, že Tereza vôbec nejedla ani nepila. Jej telesná hmotnosť kolísala v rozpätí niekoľkých kilogramov v závislosti od intenzity krvácania jej stigiem, ale na konci obdobia vážila presne toľko, ako na jeho začiatku – 55 kilogramov. Ani oficiálna správa biskupa nepresvedčila a tak požiadal o Terezino preskúmanie v nemocnici. Proti tejto požiadavke sa však rozhodne postavil otec bavorskej mystičky.

Ak bol biskup, o ktorého úprimnosti nemožno pochybovať, zdržanlivý vo vzťahu k udalostiam, ktoré sa odohrávali v Konnersreuth, našlo sa aj veľa zlomyseľných „vrtákov“, ktorí sa snažili usvedčiť Terezu z podvodu. Nedá sa ani spočítať tá záplava novinových článkov, či seriózne sa tváriacich vyhlásení kadejakých pseudoodborníkov, ktorí sa snažili vysvetliť nadprirodzené javy rôznymi pavedeckými teóriami o autosugescii, hypnóze, hystérii a podobne. Tieto pokusy však spochybnil univerzitný profesor Dr. Hubert J. Urban svojím posudkom o Tereze Neumannovej, z ktorého vyberám: „V celom jej správaní, ani v jej slovách niet stopy po podráždenosti, alebo

afektovanosti; ani najmenší náznak koketérie, alebo „hystérie“, ale vcelku je to jednoduchá, prirodzená, asi trochu obmedzená, ale vrodenu duchaplnosťou obdarená vidiecka žena. Osobnosť Terezy Neumannovej, ako aj jej okolie vo mne nevzbudzujú ani najmenšie pochybnosti o pravosti jej absolútneho pôstu (neprijímania potravy ani nápojov). V súlade s tým nemá nijaké výlučky, ani moč, ani stolicu, atď!...

... jej vízie... nemožno odbiť heslom „autosugescia“ a práve tak ani objasniť vznik jej stigiem v takejto forme, veľkosti a tvare. Lebo čo sa pri tomto druhu vytvára hypnózou, alebo autosugesciou, napríklad pri hysterických osobách, vyzerá predsa úplne inakšie...

O simulácii, alebo artefaktoch nemôže ale byť pri stigmách Terezy Neumannovej ani reči kvôli dvom kardinálnym rozdielom: nehaja sa, ale ani nehnisajú, hoci nie sú nijak sterilne ošetrované, na druhej strane nemožno objaviť ani stopy po manipulácii samozmrzačením...“ (**Boniface, E. 1963. *THERESE NEUMANN die Stigmatisierte von Konnersreuth, Wiesbaden: Credo-Verlag, 1963, s. 186 – 187***)

Tieto nadprirodzené javy sú zachytené filmovou kamerou a je zachovaná bohatá fotodokumentácia, ako aj množstvo písomných svedectiev renomovaných odborníkov, ktoré potvrdzujú nadprirodzený pôvod udalostí, odohrávajúcich sa v živote Terezy Neumannovej. Jeden z prípadov krvácania zo stigiem a z očí je verne zachytený v dokumentárnom filme o Tereze Neumannovej, ktorý som tu, v Bavorsku, kde pracujem, videl. Pritom je potrebné otvorene povedať, že aj keď si Tereza uvedomovala nesmierny význam svojho apoštolátu pre katolícku cirkev, uvedomovala si zároveň aj to, že jej kríž je veľmi nepríjemný pre jej okolie. Školáci, ktoré ju videli krváčať z očí počas videní, sa jej báli. Aj jej rodičom prinášali vízie dcéry početné starosti. Pre tisícové zástupy ľudí, ktoré sa striedali v ich dome, totiž nemali chvíľu pokoja a nemohli sa poriadne venovať hospodárstvu. A tieto skutočnosti sú najlepšou odpoveďou na námietky skeptikov. Ak by totiž stigmy a videnia neboli Božím vyznamenaním, vari by Tereza Neumannová nekonečných 36 rokov dobrovoľne týrala seba aj svojich blízkych?! Veď pri videniach znovu a znovu prežívala nesmierne muky a jej rodičia nikdy nemali súkromie! Mohla by 36 rokov podvádzať, opakovane inscenovať bolestivé, krvavé divadlo a ubližovať tak sebe aj svojím najbližším?! Tereza bola a až do smrti zostala skromnou vidieckou ženou, ktorá nikdy nemala nijaký prospech zo svojich zázrakov! Naopak, mala kvôli nim len nesmierne množstvo bolesti, utrpenia, nepohodlia! Kto by dobrovoľne trápil sám seba aj svojich najbližších takú dlhú dobu?! Veď to nedáva zmysel!

Človek je však tvor nedôverčivý a tak bolo potrebné ešte veľa času, kým sa väčšina pochybovačov presvedčila o pravosti zázrakov, ktoré boli spojené so životom Terezy Neumannovej. Aj oficiálne kruhy katolíckej cirkvi sa len pomaly zbavovali zdržanlivosti v tomto ohľade. Ešte v októbri 1927 vydali bavorskí biskupi nariadenie, podľa ktorého môžu do domu Neumannových vstupovať len osoby s písomným povolením biskupstva. Ani toto, ani opakované vydanie nariadenia, však nemohli zastaviť návaly návštevníkov. Keď už nemohli navštíviť vizionárku osobne, chceli ju vidieť aspoň cez plot.

Tereza nebola nadšená rozruchom okolo svojej osoby. Bola to veľmi skromná žena, ktorá si neprisvojovala ani najmenšie zásluhy na svojom povýšení v očiach Pána. Najšťastnejšia bola, keď sa mohla venovať bežným povinnostiam. Jej túžba sa čoskoro naplnila. Od roku 1927 sa zdravotný stav Terezy stabilizoval natoľko, že sa konečne mohla do sýtosti venovať práci na poli, či v domácnosti. Rada pomohla aj na stavbe a všade tam, kde mohla byť svojim rodákom užitočná.

Priatelia a zástancovia.

Je dôležité poznamenať, že Tereza mala od začiatku aj mnoho priateľov a nadšených zástancov. Patrili k nim lekári Wutz a Lechner z Eichstättu, ktorí nad ňou držali ochrannú ruku v čase Tretej ríše. Sami sa stali svedkami nadprirodzených udalostí. Napríklad keď umieral pápež Pius XII., rozprávala Tereza detaily jeho umierania. Hoci sa nachádzala v ďalekom Bavorsku a teda nemohla byť prítomná v miestnosti, v ktorej pápež umieral, presne popísala nielen miestnosť, ale aj prítomné osoby, ba dokonca udala aj presnú minútu smrti pápeža. Schopnosť bilokácie, teda súčasného výskytu jednej a tej istej osoby na dvoch rôznych miestach, mal okrem Terezy Neumannovej aj už

spomínaný mystik páter Pio. Lekári Wutz a Lechner, ale aj veľa iných svedkov, dosvedčili mnoho zázračných uzdravení, ktorých iniciátorkou bola Tereza. Väčšinu zázračne uzdravených predtým lekári vyhlásili za beznádejné prípady. Tereze často stačilo prečítať list od prosebníka, aby mu príhovorom a modlitbou pomohla.

Na stranu Terezy sa pridalo mnoho renomovaných odborníkov. V posudku preláta Dr. F. X. Mayra, vysokoškolského profesora chémie, bológie a geológie, sú pozoruhodné tieto vety: „Teréziu Neumannovú poznám už takmer 11 rokov... Ani nevedomý podvod neprichádza do úvahy. Je psychicky zdravá. K vyšetrovaniu z r. 1927 Dr. Seidl a Dr. Ewald, ako aj príslušný biskupský úrad uvádzajú, že všetky štyri sestričky, ktoré vykonávali pozorovania, boli pod prísahou a svoju úlohu svedomito a bez výhrad splnili. V čase od 14. do 28. júla 1927 Tereza Neumannová neprijala nijakú prirodzenú, či už pevnú, alebo tekutú výživu. Vyšetrenie sa robilo v najhorúcejšej časti roka. Za normálnych okolností by sa u nej už o niekoľko dní dostavil mučivý pocit smädu. Predovšetkým by bola musela začať rapídne chradnúť už po prvom piatku v dôsledku väčšej straty krvi. Počas celého vyšetrenia u Terézie vôbec nezaznamenali pocity hladu a smädu.“ (TERÉZIA NEUMANNOVÁ Život z Tela, dostupné na internete: <http://www.magnificat.sk/htm02/zjav_006neumannova.htm>) V posudku pre biskupa Michala Buchbergera Dr. F. X. Mayr uvádza: „Pokiaľ ide o stigmy, musím zdôrazniť, že rany, ktoré jedenásť rokov ostávajú takmer nezmenené, ktoré sa nikdy nezapália a ani nehnisajú, na druhej strane však odolávajú všetkým liekom, nemôžu byť medicínske rany.“ (Tamtiež)

Zubný lekár Dr. Richard Diener uvádza vo svojom odbornom posudku, že v ústnej dutine Terezy nie je prítomná zvyčajná bakteriálna flóra, ktorú vnáša potrava. Je teda vylúčené, aby Tereza prijímala ústami akúkoľvek potravu.

Aj Dr. Lea Ritterová z Regensburgu sa pridala na stranu Terezy: „Stigmy s hystériou nemajú nič spoločné. Stigmy Terézie Neumannovej nemožno vysvetľovať ako prirodzené. S tým súhlasí aj dvorný radca, prof. Tschermak von Seyssenegg.“ (Tamtiež)

Vari nikto okrem najbližších príbuzných nepoznal Terezu Neumannovú lepšie, ako miestny farár Josef Naber. Jeho stanovisko je jednoznačné: „Bez váhania položím i život za pravdivosť mimoriadnych javov, ktoré som pozoroval na Terézii Neumannovej.“ (Tamtiež)

Tereza zomrela 18.9.1962. Aj po smrti ju však Pán Boh vyznamenal svojou priazňou. Nedošlo totiž u nej k posmrtným zmenám. Na jej tele sa neobjavili mŕtvolné škvrny a z jej tela nevychádzal mŕtvolný pach. Navyše nedošlo ani k mŕtvolnej stuhnutosti, takže jej údy zostali pohyblivé tak, ako za jej života. Od 18. do 22. septembra ju pozorovali štyria lekári, aby vylúčili zdanlivú smrť, ale dlhšie sa s pohrebom otáľať nedalo a tak ju napokon 22. septembra 1962 pochovali. Na jej pohreb prišlo okolo 6 tisíc ľudí, ale už o rok neskôr, na prvé výročie pohrebu sa v Konnersreuth zhrromaždilo okolo 50 tisíc ľudí. Prišiel aj biskup Dr. Rudolf Graber a dokonca aj biskup z Fatimy. Tereza je pochovaná v rodnom Konnersreuth. Jej hrob je doslova zavalený d'akovnými tabuľkami. Mosadznými, kamennými, drevenými. Tie všetky majú spoločné jedno – vyjadrenie vďaky za zázračné uzdravenia na príhovor mocnej chránenkyne. Pochádzajú zo všetkých kútov sveta - z Brazílie, USA, Rakúska, Austrálie, dokonca aj z nášho Slovenska, ba sú aj z protestantských krajín, napríklad z Dánska a Holandska. Pochopiteľne najviac ich je ale z rodného Nemecka.

Nemôžem sa v tomto článku venovať siahodhlému dokazovaniu pravosti zázrakov bavorskej mystičky, pretože v tom prípade by sa môj článok zmenil na rozsiahly traktát o Tereze Neumannovej. Lenže tento článok je venovaný sv. Jánovi Nepomuckému a nie bavorskej mystičke, ktorá je tu spomenutá len okrajovo. O Tereze Neumannovej som písal v inom článku, ktorý bol venovaný výlučne tejto rodáčke z Konnersreuthu. A prečo som sa Tereze Neumannovej tak dlho venoval? Aj v prípade Terezy Neumannovej totiž nie všetci uverili zázrakom, ktoré videli na vlastné oči.

Mnohí z nich uverili. Boli to neraz ľudia, ktorí navštívili mystičku len zo zvedavosti, alebo v snahe usvedčiť ju z podvodu. Stalo sa tak aj v prípade židovského lekárnik Bruna Rotschilda, ktorého stretnutie s Terezou Neumannovou natoľko oslovilo, že konvertoval na katolícku vieru a neskôr sa dokonca stal katolíckym kňazom. Boli však aj takí, ktorí neuverili a snažili sa nadprirodzené javy vysvetliť autosugesciou, hypnózou a podobnými krkolomnými hypotézami.

Ani jeden prorok nie je vzácny vo svojej vlasti. (Lk 4, 24)

A tak sa dostávame na koniec pojednania o najznámejšom českom svätcovi a zároveň sa vraciame na jeho začiatok, v ktorom je nevyslovená otázka. Nuž, prečo je najznámejší český svätec spochybňovaný toľkými svojimi rodákmi? Ale vlastne: malo by vôbec zmysel pozastavovať sa nad tým, že svetom vládne skepsa a neúcta k duchovným hodnotám? Medzi súčasníkmi Ježiša Krista boli takí, ktorí videli na vlastné oči jeho zázraky a predsa neuverili! Našli sa ľudia, ktorí v 20. storočí na vlastné oči videli zázraky Terezy Neumannovej z Konnersreuthu a predsa neuverili, hoci tieto zázraky potvrdili významné vedecké kapacity doby! Môžeme sa teda diviť, že mnohí ľudia neuveria v zázraky, ktoré sa na príhovor sv. Jána Nepomuckého odohrali pred 3 stáročiami? Asi by to bolo príliš naivné. Aj v tomto prípade platia trpké slová Ježiša Krista: „Ani jeden prorok nie je vzácny vo svojej vlasti!“ (Lk 4, 24)

A tak musí najznámejší český svätec aj ďalej čakať na úplnú satisfakciu od svojich rodákov. Či sa jej dočká, to vie len sám Pán Boh.

Karol Dučák

Použitá literatúra:

HARTMANN, Peter Claus. 1994. *Der Jesuitenstaat in Südamerika 1609 – 1768*, Weißhorn 1994.

ONDRUŠ, Rajmund SJ. 1991. *Blízki Bohu i ľudom*. Bratislava: Tatran, 1991. ISBN 80-222-0277-0, s. 190-200.

BAUER, Jan. 2007. Měl Jan Nepomucký zázračný jazyk?, in: *Epocha speciál, léto-podzim 2007*. ISSN 1214-9519, MK CR E 15561 EAN 977, s. 51-54.

HARGAŠ, Michal. 2007. Katom mu bol kráľ?, in: *M Rosa*, 15. ročník, číslo 5/2007. ISSN 1335-986X, reg. Č. MK: 861/93, s. 28.

STROBEL, Lee. 2000. *Kauza Kristus*. Bratislava: Porta libri/Návrat domov, 2000. ISBN 80 – 968 354 – 4 – 0.

BONIFACE, E. 1963. *THERESE NEUMANN die Stigmatisierte von Konnersreuth*. Wiesbaden: Credo-Verlag, 1963.

Dostupné na internete:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Nepomuck%C3%BD>

<http://www.ruzenec.cz/Modlitby/Svati/svatikveten/Jan_Nepomucky.htm>

<<http://www.sjn.cz>>

<<http://www.sjn.cz/cz/jan.htm> >

<http://www.valka.cz/newdesign/v900/clanek_12145.html>

<<http://www.celemvzad.cz/clanek/jan-nepomucky/?cislo=9>>

<<http://farnost.vranov.sk/svatica.htm>>

<http://www.magnificat.sk/htm02/zjav_006neumannova.htm>

